

ALANA KIRKOVÁ

MATKA,
DCERA,
nebo JÁ

*Inspirativní příběh o vztahu
mezi matkou a dcerou*

MLADÁ FRONTA

MLADÁ FRONTA

Alana Kirková

MATKA, DCERA,
NEBO JÁ

Alana Kirková

MATKA, DCERA,
NEBO JÁ

Mladá fronta

Z anglického originálu *Daughter, Mother, Me: A Memoir of Love, Loss and Dirty Dishes* přeložila Helena Hartlová.

Copyright © 2016 Alana Kirk

Translation © Helena Hartlová, 2016

Cover illustration © Rebecca Bradley

Mami... vždycky mě budeš držet za ruku.

Daisy, Poppy a Ruby Rose... vás už napořád držím
za ruku já.

Úvod

SENDVIČOVÁ GENERACE

Sendvičová léta nepřicházejí na objednávku ani s návodem, jak si počínat. Občas vám tiše vklouznou do života, bez ohlášení, zvolna se k vám nenápadně přikradou pod úrovní radaru, až si najednou všimáte, že se vám kolem uší míhají míčky, s nimiž žonglujete. Snad přicházejí s podzimem. Vaše maminka nebo tatínek zakopnou a zlomí si krček a vy si postupně uvědomujete, že už nejsou stejně silní, jako bývali. Oni zakopávají o schody a vy se potácíte na neznámém území. Možná si všimnete zpomalení nebo menší schopnosti pomáhat. Staráte se o své děti a máte za to, že vaši rodiče se starají o vás. Jenže pak pomalu, pomaloučku zjišťujete, že čím dál víc potřebují oni vás a že se vaše role postupně vyměňují, že se z opečovávaného stáváte pečujícím.

Nebo vám svět obrátí vzhůru nohama nějaké vyšetření v nemocnici. Diagnóza, která všechno změní, a vy zničehonic musíte svůj život, který už beztak praská ve švech kvůli práci, domácnosti a dětem, ještě trochu stlačit, aby pojmul návštěvy v nemocnici, spousty rozhodování a výběru péče. Změna může mít podobu strašlivého, srdcervoucího pomalého zhoršování mentálních funkcí, pečujete o člověka, který už vás

nepoznává, a vy se potýkáte se ztrátou a truchlením po jedinci, kterým kdysi byl. Jindy sendvičová léta nastanou s příjezdem sanitky, který pak představuje jednoznačnou dělicí čáru mezi životem před a po, vytyčenou za temné noci, ozářené jen modře blikajícími světly. Tak to bylo v mém případě. Moje nejstarší dcera Daisy zrovna nastoupila do první třídy, druhá dcera Poppy nedávno začala chodit do montessoriovské školky a třetí dcera Ruby právě přišla na svět. Čtyři dny po jejím narození zasáhly mou rodinu důsledky mrtvice, která přišla jako úder blesku, a já měla pocit, jako kdyby modrý nápis akutní svítil nad mou hlavou ještě dlouho poté, co sanitka dorazila k pavilonu akutního příjmu.

Ať už ale sendvičová léta přišla jakkoli, jsou plná strastí, nutných rozhodnutí a velkých obav. Pevně doufám, že mohou být současně také plná humoru, lásky a růstu. Když se tak rozhlížím kolem sebe, všímám si, jak běžnými se tyto situace staly. Došlo k jistému generačnímu vývoji, a tak mnohé z nás, které jsme se staly matkami trochu později, zjišťujeme, že místo toho, aby nám naši rodiče pomáhali s péčí o děti, potřebují oni sami, abychom se postaraly o ně. A většina z nás na to naprosto není připravena. Ocítáme se v těsném soukolí pohromy mnohonásobných tlaků péče o rodiče, péče o děti, práce v zaměstnání a práce doma.

Příhodný pojem sendvičová generace vznikl před nějakými deseti lety a popisuje ty z nás, které jsme se ocitly doslova jako náplň tohoto pokrmu mezi odpovědností a péčí o děti a o rodiče. Vícegenerační péče ani vícečetná odpovědnost nejsou nové. Už

v jeskyních mívala každá generace vyhrazený svůj kout. Dnešní rozdíl a současně důvod příhodnosti označení sendvičová generace spočívá v tom, že naši rodiče by pořád dokázali dohonit mamuta, a my stále déle ignorujeme svoje vaječníky.

Moderní život odstranil mnohá břemena, která musely nést ženy před námi. Jen pouhý úkol vyprat oblečení býval událostí, která zabrala dva dny. Každý týden. Dnes můžeme pracovat, bavit se a žít své životy, svobodně se rozhodnout mít děti později. Moderní život také znamená, že starší lidé teď nejsou staří, dokud nejsou *mnohem* starší. Zastoupení osob starších 85 let stouplo mezi lety 1991 a 2011 o obrovských 55 procent (Central Statistics Office, 2012). Život je mnohým z nás později dáván, ale také později odebrán. A je tady generace uprostřed, která se teď stala náplní sendviče a potýká se s péčí o osoby po obou stranách. Nedávná studie provedená na vysoké škole Trinity College v Dublinu (Profil sendvičové generace a mezigenerační posuny v Irsku, 2013. Irská longitudinální studie o stárnutí) odhalila, že k sendvičové generaci s žijícími rodiči a dětmi náleží celá jedna třetina žen v Irsku. Jelikož nadále pokračují oba trendy – pozdější rodičovství a delší délka života – a vzhledem k růstu aktivní role žen v zaměstnání, setkáváme se s generací žen uvázlých v bublajícím kotlíku tlaků, které mohou mít obrovsky nepříznivé dopady na jejich tělesné, emoční a duševní zdraví.

Mnoho žen zjišťuje, že jsou přepracované, přetěžované, vystresované a na lopatkách. Nároky na náš čas, pocity emočního vyhoření a viny z toho, že někoho musíme ošidit, nám mohou přerůst přes hlavu.

Nutnost vyrovnat se s převrácením rolí a pečovat o vlastního rodiče, poradit si s potřebami vlastní rodiny, řešit praktické otázky péče a současně zvládat emoční nápor zármutku a strachu, to všechno může ze sendvičových let dělat velmi náročné životní období. V důsledku moderního života a hnutí za práva žen dnes máme možnost svobodně se rozhodovat, svůj život si samy volíme a žijeme rozhodnutími, která naše životy proměnila. Někdy se ovšem stane, že možnost volby nemáme. Jestliže nás oba styčné body našeho života – rodiče a děti – potřebují naráz, jsme těmi, kdo musí vklouznout mezi ně. Rodiče nás mohou potřebovat z nejrůznějších důvodů – kvůli zhoršování mentálních funkcí, tělesnému onemocnění nebo prostě v důsledku stáří –, ale prožívat bolest zármutku a současně si umět poradit s chmurnou realitou jejich života, který je na ústupu, to je výzva, na niž se lze stěží předem připravit.

Já rozhodně připravená nebyla. Tato kniha je mým příběhem. Sendvičová generace se rozrůstá a každá situace je jiná.

Každý rodičovský vztah je náročný nějak jinak. Všichni máme rodiče a bez ohledu na to, zda je milujeme, nebo je nemůžeme vystát, ať se k nim neznáme, nebo s nimi stále žijeme, ať jsou naše vztahy přátelské, nebo rozpačité, jakmile na nás začnou být závislí, náš život to výrazně ovlivní. Každá zkušenost se sendvičovými lety je jiná. Někdo se stane opatrovníkem tak říkajíc na plný úvazek, někdo se péči věnuje částečně nebo se o ni dělí se sourozenci. Někdy jde o zcela praktickou a osobně intimní úroveň péče, jindy jednoduše (ale nikoli snadno) o emoční

podporu. Takřka jistě je součástí takové zkušenosti šok, strach a zármutek. Současně se potýkáte s nároky své vlastní rodiny a máte snahu svou péčí obsáhnout celou škálu různorodých potřeb. Pocity viny se stávají vašimi trvalými společníky.

„Sendvičová léta“ přišla na svět v podobě blogu, byla místem pro vyjadřování mých radostí a strastí, mých ztrát a lásky, mých frustrací, hněvu a naděje, mých zápasů a zmatků v době, kdy jsem zdolávala nezmapované vody péče o velmi malé děti a jednoho nemocného stárnoucího rodiče (a druhého rodiče, jenž se stal opatrovníkem, což přinášelo zase jiné problémy). Uprostřed let strkání kočárku se dvěma dětmi jsem plynule přešla do let strkání kočárku a invalidního vozíku.

A jak jsem psala, často uprostřed noci, kdy se trochu zmenšily potřeby těch, kdo na mně záviseli, dostávala jsem odpovědi od lidí z různých částí světa, z nichž někteří zažívali stejné tlaky jako já, jiní jen některé z nich, nebo takové, které jsem já nepoznala. Mnoho lidí se potýkalo se situacemi mnohem obtížnějšími než já, a já od nich čerpala podporu.

Nebyla jsem sama.

Takové poznání je moc důležité. Život vám totiž někdy může připadat jako stará čarodějnice, která vás zkouší a občas na vás něco hodí jen pro vlastní pobavení. Vědomí, že podobné problémy jako vy řeší i jiní, opravdu hodně pomáhá.

Bezmoc ze situace, kterou jste si neplánovali, když vás oba konce vašeho života – dvě skupinky lidí, které na světě milujete nejvíc, vaše děti a vaši rodiče – potřebují tak zásadním způsobem, že pro vás není úniku, je

jako tsunami, které vás zkrátka spolkně. V okamžiku, kdy se od vás očekává, že vstoupíte na scénu, jste povážlivě zdecimovaná (vyčerpáním, žalem nebo obojím). Jsou to neprobádané vody a zapomeňte na zásadu *ženy a děti jako první* – vy sama jste záchranný člun. Existují knihy o tom, jak pečovat o děti – podle posledního součtu nějakých 3 554 784 369 492 (tohle číslo asi nebude zcela přesné). Existují knihy o tom, jak pečovat o druhé, a dokonce existuje také pěkných pár knih o tom, jak být oporou svým rodičům ve stáří. Existují tisíce knih o tom, jak usilovat o úspěšnou kariéru nebo jak nalézt rovnováhu mezi prací a životem. Když jsem ale ve své knihovně potřebovala najít něco na téma jak to všechno zvládnout naráz, příliš jsem neuspěla.

Při vyprávění svého osobního příběhu o tom, jak jsem přežila sendvičová léta, se zamyslím nad mnoha problémy, kterým jsem v té době čelila: zvládat emoční a praktické důsledky situace pečujícího; zvládat strážně žalu nad postupnou ztrátou milované osoby a přitom současně pečovat o osobu, jíž se stala; vliv na vlastní duševní a tělesné zdraví; žonglování, pocity viny a neustálá nutnost volit mezi potřebami vlastních rodičů a vlastních dětí; jak snadné je při ulehčování života tolika jiným lidem ztratit přehled o své vlastní identitě; přijímání skutečnosti a adaptace na nový způsob života; hledání pomoci a nalézání opory, kterou potřebujete, abyste mohli jít dál; nalezení standardů, které všechno udrží v chodu, aniž se zblázníte; a konečně jak se dát dohromady, jak se restartovat a prožít sendvičová léta co možná nejlépe.

Tato kniha je o tom, že i když vás do sebe vtáhne mlýn života, je možné z něj na druhé straně vylézt

s jiskrou a úsměvem a snad i nějakým tím zbytečkem zdravého rozumu. Doufám, že bude povzbuzením pro ty, kdo právě zažívají nemilosrdné tlaky péče o děti a rodiče. Současně je diskusí o tom, jaké podpory se nám dostává ve společnosti s tím, jak se tyto situace stávají hlavně pro ženy stále běžnějšími. Je osobním příběhem o tom, jak jedna žena prošla obtížnou a velmi skutečnou situací podobnou té, v níž se v dnešní době ocitá mnoho žen, aniž je nezbytně obecně uznána jako problematická.

Je také oslavou mimořádného vztahu mezi matkou a dcerou, který jsem měla se svou maminkou a který je mi inspirací pro vztahy s mými dcerami. Věřím ovšem, že je zároveň oslavou žen, přátelství a lásky. Tuto knihu věnuji bojovnicím všedního dne. Nikoli známým ženám z časopisů, ne těm vyretušovaným a opáleným, ale těm s povislou zadnicí, s kulatým bříškem, těm fit a štíhlým stejně jako zakulaceným a mohutným, ženám, které ustavičně pečují o druhé, a lidstvo tak zůstává lidské. Je věnována ženám, které vychovávají děti a pečují o rodiče a ještě si najdou čas nalít skleničku vína přítelkyni v slzách. Ženám, které den co den vstávají a dodávají životům druhých světlo, i když jim samotným třeba není do zpěvu. Jak jsem sama zjistila, zvládnout onu prastarou záležitost zvanou život můžeme jedině díky lásce, díky pomoci a díky velkým ženám a velkým mužům okolo sebe. Strávila jsem v sendvičových letech pět roků, stěsnaná do krajnosti. Bylo to těžké. Pak ale pohlédnu na ženu a na dívky, v jejichž sendviči jsem se ocitla, a cítím, jak velké jsem ve skutečnosti měla štěstí.

Kapitola 1

POLAPENÁ VE SMRŠTI OPATROVÁNÍ

Štěstí a zděšení. Snad by mezi nimi mělo existovat něco jako dekompresní komora – prostor, kde se dá postupně klesnout z výšin před prudkým pádem do hlubin. Jenže tak to v životě nechodí. Nedodávají ho v krabici s příbalovým letákem a chybí prostor, kam se schovat. Musíte se jen zhluboka nadechnout, kdykoli to jde. Pro někoho jako já to není vůbec snadné. Všechno si plánuju. Někdo to chápe jako poruchu. Pro mě je to otázka zdravého rozumu. Plánuju ráda (pokud možno v tabulkovém procesoru a barevně). Mám ráda lepicí lístečky. Mám ráda barevné tužky. ZBOŽŇUJU zvýrazňovače. Naučila jsem se ale přijímat skutečnost, že denně ráno odhrnu závěsy, pohlédnu na oblohu a nemám nejmenší tušení, co se bude dít. Žádná ve větru se třepetající návěstí mi neoznamují, co se bude odehrávat ve vnějším světě mimo můj barevně rozlišený plánovací systém. Jednoho jasného zářijového dne roku 2010 jsem ovšem žádnou zprávu zprostředkovanou leteckou akrobacií nepotřebovala. Věděla jsem, co se ten den bude dít. Budu mít miminko.

Tak běžná, každodenní událost. Každou minutu se odehraje něco jako dvě miliardy milionů porodů

(zase to není přesné číslo), a přece je to pro každou z těch dvou miliard milionů matek mimořádná, zásadní, ohromující, život proměňující událost. Toho slunečného zářijového dne jsem se měla seznámit se svou novou dceruškou. V domě panovalo velké vzrušení. Moje druhé dvě dcery se nemohly dočkat, až svou novorozenou sestřičku uvidí. Daisy bylo pět a před třemi týdny začala chodit do školy. Ta změna ji tak trochu znepokojovala a já jí každé ráno musela ještě pořád odlupovat prstíčky ze dveří. Poppy byly tři a nastoupila zrovna do montessoriovské školky. Do třídy si nosila svoje „miminko“ (panenku, které dala dost kouzelné jméno Noblesní Růženka). Měla dojem, že moje nové miminko nebude jiné. „Budu si moct vzít to nové miminko zítra s sebou?“ zeptala se. „Paní učitelka ji položí na poličku, aby nám nepřekážela při práci,“ dodala. „Pár týdnů s tím asi počkáme,“ odpověděla jsem jí a začala mít pochybnosti o bezprostředním bezpečí novorozeněte.

Máma s tátou dorazili večer předtím z Belfastu na vlně vzrušení připomínající Vánoce. Místo vřesňových punčoch na krb jsem si sbalila tašku do porodnice v očekávání blikotavého jiskření v břiše. Čekalo mě rozbalování jednoho z nejlepších dárků v životě. Když jsem se probudila, na světle modré podušce nebe viselo syté zlaté zářijové slunce. Můj muž mi donesl ranní šálek čaje, do pokoje přicupitaly holčičky a přišly se vměstnat a přitulit ke mně pod peřinu. Ve dveřích se objevila mámina hlava a naše oči se na sebe usmály. Slyšela jsem tátovy kroky v přízemí, kočku předoucí zřejmě někde v nohou postele a psa očuchávajícího pod postelí moje trepky. Jsem si docela jistá,

že kdybych se dost snažila, jistě bych se rozpomněla na snovou filmovou hudbu linoucí se prostorem i na George Clooneyho, jak mi na příjezdové cestě myje auto, svlečený do půl těla.

Ten den jsem nepotřebovala slavobránu. Věděla jsem, že to bude mimořádný den. Životy nás všech se změní.

Předem naplánovaný císařský řez dodá celé té výzvě porodu jistý klid. Moje někdejší sny o organickém přirozeném porodu s bolestí zvládanou dechovým cvičením, úsměvem a odhodláním se rozplynuly v obláčku epidurálu, když se před pěti lety narodila Daisy. Poté co můj barevnými tužkami zvýrazněný plán porodu spadl na podlahu (aby ho tam pošlapaly nohy spěchajících zdravotníků a zanechaly krvavé stopy v části nadepsané „přirozený porod“), když mě kvapem vezli na sál, abych podstoupila naléhavý císařský řez, nejsem si jistá, že jsem záležitosti rodičovství kdy znovu dostala pod kontrolu. Poppy se narodila dva roky nato, ale jakékoli plány, které jsem si mohla dělat, že tuhle situaci budu mít v rukou, se s výsměchem vytratily, jakmile se ukázalo, že Poppy půjde koncem pánevním (zadeček první, nožky kolem oušek, bez šancí, že by se takhle kdy mohla mou pánví protlačit), takže byl nutný další císařský řez. Pokud jsem nechtěla dalších pár let kupovat plenky i pro sebe.

A teď tedy konečně miminko číslo tři. Zjevně ale není přirozené, abych dítě porodila sama, když se to nepovedlo u předchozích dvou, takže mi přirozený porod přirozeně zakázali. Zněla přitom slova jako potrhání. Vzdávám se snu a volím kontinenci.

V 8.30 toho rána jsme tedy s mámou nechaly za sebou tlumenou hudbu, tulící se holčičky, šramotícího tátu, manžela vařícího čaj, předoucí kočku, čenichajícího psa i polonahého George Clooneyho a zamířily do porodnice. Můj muž vzal děvčata do školy a odjel na pár hodin do práce. Máma se mnou zůstane po celou dobu předoperačního posedávání a on potom dorazí na hlavní představení. Posedávání nám s mámou šlo skvěle. Měly jsme si co povídat ještě dlouho potom, co nám vystydlá konvice s Earl Greyem.

Máma se mnou seděla v předoperační čekárně několik hodin. Pořád jsem si mnula břicho. Máma mi pořád mnula břicho. Za pár krátkých hodin odtamtud přijde mezi nás človíček. Celý, skutečný, vybojovaný člověk. Zázrak nového života nikdy nezevšední. Máma mi pro ukrácení chvíle nalakovala nehty. Porod z vás sloupne důstojnost jako slupku z banánu. Věděla jsem, že už brzy budu čurat do sáčku a nosit papírové kalhotky a v nich ty obrovské vložky, kterým se tady člověk nevyhne. Alespoň jsem k tomu všemu mohla mít namalované rty a nalakované nehty.

Zjevně ne. Lak na nehty je důstojnost dovedená příliš daleko.

Sotva s tím máma byla hotová a já obdivně zvedla ruce, objevila se sestra. Po chvíli se vrátila s lahvičkou odlakovače a vatovým tamponem. A poněkud samolibým úsměvem.

Lak z nehtů zase zmizel.

Hodiny tikaly pomalu. Moje srdce tlouklo rychle. Máma mě pevně držela za ruku. Vždycky mě držela za ruku. Ještě po mých čtyřicátých narozeninách měla potřebu vzít mě za ruku, kdykoli jsme spolu přecházely

ulici. Zřejmě zkrátka věřila, že budu vždycky její malá, která potřebuje její ochranu. Mám ovšem podezření, že v nějakém bodě naší společné cesty mě začala brát za ruku ne proto, aby mě převedla přes ulici, ale spíš abych převedla já ji. Ať tak či onak, dostaly jsme se do stadia, kdy jsme si pomáhaly navzájem. Ve čtyřiceti to bylo docela fajn, když za mnou ale kdysi jezdila na univerzitu, bylo mi to trapné. Ano, brala mě za ruku před všemi lidmi, které jsem znala, když jsme spolu šly přes hlavní náměstí univerzitního areálu. Když jdete v martenskách do kavárny Nelsona Mandely a držíte se přitom mámy za ruku, neudělá to z vás nejpopulárnější postavu školy. Kdybych ovšem měla vybrat jedinou vzpomínku, která by můj vztah s mámou vyjadřovala, zvolila bych tu, jak se držíme za ruce.

Takže jsme se držely za ruce, mnuly moje břicho a usmívaly se. Poprosila jsem sestřičku, aby nás vyfotila. Teď mám ten obrázek u postele. Máma vypadá tak, jak vypadala vždycky. Milá a vřelá. Vlasy učesané tak, aby jí dokonale rámovaly obličej. Její jasně modré oči září v úsměvu širším než její rtěnkou namalovaná ústa. Hladký modrý svetřík zvýrazněný jednoduchými zlatými šperky. Je krásná. Těsně po druhé hodině odpoledne přišla sestra.

„Je čas, abychom se do toho pustili.“

Objala jsem mámu a řekla jí, že se uvidíme na druhé straně. Objala mě a řekla, že mě má moc ráda, což mi opakovala každý den mého života. Zastaví se večer, aby si prohlédla novou vnučku (a znovu mi nalakovala nehty). Dorazil můj muž a všichni jsme se vydali směrem k operačním sálům, s úsměvy širšími než naše tváře. Možná jsem se cestou na sál podívala z okna. Jaká

škoda, že tehdy po nebi neletělo letadlo se zprávou připevněnou pod křídly. Kéž bych si ji mohla přečíst. Dělili nás pouhé čtyři dny od chvíle, po níž už máma nikdy nedokáže znovu vyslovit moje jméno.

Nejsem si jistá, proč jsem tam ten den chtěla mámu mít. Snad to byla šťastná náhoda. Když se potom odehrály události toho týdne, byla jsem ohromně vděčná, že jsme spolu ty báječné poslední chvíle mohly prožít. Stejně jako když se mi narodily předchozí dvě dcerky, i tentokrát máma plánovala, že bude se mnou a bude mi v těch několika prvních vyčerpávajících týdnech po narození Ruby pomáhat.

Když se narodila Daisy, máma s tátou skočili do auta, hned jak jsem jim zavolala, že rodím. Ještě byli na dálnici M1 z Belfastu, když od nás dostali textovou zprávu oznamující, že jejich vnučka přišla na svět naléhavým císařským řezem. Mám ten večer zamlžený léky, ale vybavuju si máminu tvář, její pohlazení na mé tváři a ten láskyplný výraz, když držela v náruči moje první dítě. Druhý den ráno pak máma vešla do mého pokoje v porodnici s objetím a sklenicí domácího ostružinového džemu. Byla jsem samá bolest a radost. Uprostřed euforie pramenící z toho, že konečně vidím svoji první dcerku, jsem byla celá zmožená a zesláblá. Vždyť mě koneckonců pořádně rozkrojili. Představa, že bych měla vylézt z postele a umýt se, svlékat si a zase navlékat oblečení přes stehy a bolavé tělo, byla příliš hrozná, než abych o něčem takovém vážně uvažovala. Máma mě ale nutila do mytí odmala, a tak mě i tentokrát přiměla vlézt pod sprchu.

Pomohla mi s mými nejistými kroky do koupelny a pomohla mi svléknout si noční košili. Jemně zatáhla za plastový proužek mých papírových kalhotek překrývajících ránu a stáhla je dolů, zatímco jsem se jí držela za hlavu. Nadlehčovala mě při překračování okraje vaničky a já si stoupla pod sprchu. Opatrně mě omývala konejšivou teplou vodou a zbožně mydlila mé pohmožděné tělo houbou. Když mi pak pomohla ven, utřela mi osuškou nohy a záda a jemně osušila ránu a krytí.

Ve svých 72 letech moje matka pořád pečovala o své dítě. Já se ve svých 36 letech teprve chystala, že se začnu učit, jak se postarat o to svoje. Tehdy jsem pochopila, že moje cesta coby rodiče nebude nikdy u konce. Je na celý život, stejně jako byla mateřská péče o mě záležitostí na celý život pro mou mámu. Tehdy před pěti lety se při narození Daisy staly dvě věci naráz. Stala jsem se matkou a současně jsem se zase znovu stala dcerou. A nezlomné pouto, které jsem si vytvořila se svým krásným novým miminkem, vrhlo světlo i na pouto s mojí krásnou starou mámou.

Během nadcházejících let, kdy jsem svoje děti milovala, zápasila jsem s rodičovstvím, nejdřív u Daisy a potom u Poppy, a zjistila jsem, jak nekonečná, tvrdá dřina je mateřství, se ve mně obnovil respekt vůči tomu, jak tvrdě musela pracovat moje máma, aby vychovala bratra a mě, a jak nevděčná práce to občas musela být. Tátovy generace se péče o děti netýkala a ona neměla žádný z těch moderních prostředků, které mně pomáhají všechnu práci taktak zvládat – sterilizátory, bubnové sušičky, pleny na jedno použití a mikrovlnky. I tak se mi jen s námahou dařilo držet

hlavu nad vodou – jak bych si proboha poradila bez automatické pračky? Bez kreslených pohádek v televizi? Bez záchodu v přízemí?

Než jsem se stala rodičem, pamatovala jsem si mámu jen coby matku paličatého dítěte, svéhlové puberťačky, divoké dvacítky, nezávislé třicítky. Když teď něžně obstarávala moje holčičky, uvědomila jsem si, jaká asi musela být matka, když jsem tak maličká byla já. Díky tomu, jak z ní sálala láska k nim, jak jim zpívala sladké písničky, hladila je po tvářičkách, rozesmávala je a četla jim nekonečné příběhy, jsem si uvědomila, jak moc jsem musela být milovaná. Byla po mém boku, když jsem chodila s kočárkem po ulicích, abych Daisy uspala. Zpívala jsem Daisy písničky, které máma zpívala mně a učila mě tak slovům mateřství, abych je teď já sama mohla zpívat svým vlastním dětem. Když jsem vyrůstala, máma měla jeden otravný zvyk. Říkala pokaždé: „Jen počkej, však to pochopíš, až budeš mít sama děti!“ Tehdy jsem v adolescentním rozhořčení odcházela ven, dostávala jsem pubertální záchvaty, zvedala oči k nebesům a naříkala nad nekonečnými slovy varování, hubování a pokynů, jak se mám chovat. Teď obracím oči v sloup, když otevřu pusu a ona z ní vychází moje máma. Nejen že jsem se stala matkou. Stala jsem se SVOJÍ matkou. Hodně se tomu nasmála. Zadostiučinění má podobu lehkého úsměvu nad šálkem čaje, zatímco vaši dceru deptá vaše svéhlová vnučka.

Bojovaly jsme spolu. Hodně jsme spolu bojovaly. Práskání dveřmi a troušení jedovatostí měly v našem vztahu funkci bicích nástrojů. Jeho melodii ale tvořily horké šálky Earl Greye, jemné škádlení a šepot doteků. Dojetí z novorozeného miminka nezměnilo nic na

skutečnosti, že mě máma pořád dokáže vytočit. Pořád se hádáme a já pořád obracím oči k nebi. Když jsem ale na konci dlouhého dne uložila holčičky do postele, sešla jsem do přízemí a slyšela, jak se máma otáčí v čerstvě vycíděné kuchyni, věděla jsem, že mě ten večer čeká několik hodin, během kterých mě nakrmí, utěší, a zřejmě mi i vyhubuje. Což bylo v pořádku, protože zatímco jsem se učila být matkou, pořád jsem sama hodně moc potřebovala mateřskou péči přijímat. A tak jsem těch několik prvních dnů v porodnici, kdy jsem se seznamovala se svou nejnovější dcerkou, musela být znovu maminkou dcerou, když se starala o mé druhé dvě holčičky a každý večer se pak přicházela postarat o mě.

Čtyři dny poté, co se Ruby narodila, jsem roztáhla závěsy a hledala oblohu. Byla tam, ve vší své zamlžené kráse. Jenže za mraky přítmí cíhal Život. A držel odjištěný granát. Uložili mě s miminkem do bezpečí malého nemocničního pokoje, do našeho společného kokonu, než se vylíhneme do jasných světél života. Každý den přicházel můj muž, úsměv mu vyháněl uši z obličeje. Každý den přivedl naše dvě holčičky, které považovaly Ruby za panenku. Chvilku si s ní pohrály, celou ji svlékly a pak je to přestalo bavit. Máma s tátou mi denně přinášeli nějakou dobrotu. První den jsem dostala svou obvyklou sklenici ostružinového džemu na snídaneč, další dny to byla zmrzlina nebo čokoláda.

Po čtyřech dnech jsem všem řekla, ať už nechodí. Další den už jsem měla jít domů, a když mám být

upřímná, potřebovala jsem si trochu odpočinout. Chtěla jsem čas jen pro svou novou vzácnou malou holčičku, než propukne šílenství péče o tři děti ve věku od nuly do pěti. Můj muž tedy vzal ten den moje rodiče a dcerky ven a já si udělala pohodlí ve svém nemocničním hnízdě, spala, krmila a usmívala se.

Než vešel doktor a než udeřila pohroma.

Byla jsem v tom popleteném oparu polospánku, ležela v posteli, s Ruby v náručí. S úlekem jsem se probrala a snažila se posadit (což není snadné, když máte 18 stehů přes celé břicho a spící miminko v náručí). Usmála jsem se, on se usmál, okolo miminka se každý usmívá. Mluvili jsme a on přišel blíž. Podíval se na Ruby a najednou se přestal usmívat. Já se přestala usmívat a podívala se na Ruby.

Zděšeně jsem zalapala po dechu. Na její dokonalé, jemně ochmýřené světlé hlavičce svítila obrovská skvrna sražené krve. Slyšela jsem jeho ostrý nádech, jeho paže se po ní natáhly. Z nějakého důvodu mi instinkt velel přitáhnout si ji blíž k sobě, a tehdy jsem zažila zvláštní pocit. Podívala jsem se víc zblízka. Úsměv se mi vrátil. Obavy na jeho tváři se změnily ve zmatek, zmatek na mé tváři se změnil v pochopení.

Přejela jsem prstem po ráně a nabrala červenou hmotu.

„Hledme,“ řekla jsem a lízla si. „Zdá se, že na ní přistálo trochu mámina ostružinového džemu.“

Pohroma odvrácena.

Když jsem to večer po telefonu vyprávěla mámě, hrozně se smála. Mluvily jsme o tom, že nazítří ráno přijedu domů, a ona mi pověděla, jaký báječný den si užila s Daisy a Poppy. Až domluvíme, půjde mým holčičkám přečíst pohádku a uložit je do postele. Byly celé bez sebe z toho,

že jim přivezu domů jejich malou sestřičku. Řekla mi, že mě má moc ráda. Svět byl v pořádku. Ale mračna se stahovala a nikoho z nás nenapadlo podívat se z okna. Uvelebila jsem se v posteli s vědomím, že druhý den si naposledy z téhle porodnice ponesu domů miminko. Odtančím odtud přes louku divokých květin a začne zbytek mého života. Zjevně ještě působily poslední výpary omamných látek. Nebo to byly hormony. Přestože už jsem to předtím zažila dvakrát, docela jsem zapoměla, že ve skutečnosti to bude tak, že si miminko přinesu z porodnice domů a do mého života vtrhne tsunami šílenství z nevyspaní a nechutných zelených hovínek.

Čekala jsem na textovky od mámy. Jak bylo správně 3 dolů? Přišla jsi na 17 vodorovně? Tak jsme s mámou často společně luštily křížovku v Irish Times. Ona v Belfastu, já v Dublinu. Esemeskový triumf spolupráce. Ale žádné zprávy nepřicházely. Místo toho přišel můj muž.

Spala jsem, snažila jsem se něco naspat před krmením ve dvě hodiny v noci. Najednou se dveře do mého pokoje rozlétly a dovnitř vrazilo světlo. Viděla jsem ho stát ve dveřích a děsivou vteřinu jsem si myslela, že už je ráno a že jsem zaspala noční krmení Ruby. Pohroma! Pohlédla jsem na ni a viděla, že tvrdě spí, plně hydratovaná a naprosto spokojená. Pohroma odvrácena. Potom ale moje oči rychle přelétly zpátky ke dveřím. Tehdy jsem věděla, v tu chvíli, kdy jsem spatřila jeho výraz, že se můj život právě navždycky změnil. Žádná slova nikdy nevyjádří smutek a hrůzu v jeho tváři. Ty tři vteřiny, než došel ode dveří k mé posteli, mi v mozku naskakovaly zběsilé záblesky členů mé rodiny – Daisy, Poppy, máma, táta, brácha –, takže

když byl u mě a vzal mě za ruku, jediné, nač jsem se zmožla, bylo: „Kdo je to?“

Než mi zbořil svět, na vteřinu sklonil hlavu. „Tvoje máma.“

Sestřička mi přivezla pojízdné křeslo a můj muž mi našel doktora, který by mě propustil o půlnoci. Cestou z jedné nemocnice do druhé v autě čpícím máminými zvrátky jsem zavolala svému bratrovi Simonovi. „Jde o mámu...“ bylo to jediné, co jsem zvládla, pak jsem musela telefon podat manželovi, aby mu to vysvětlil. Bolest v mém břiše křičela námahou, ale bolest v mém srdci křičela hlasitěji. Sedačku pro Ruby jsme na zadní sedadlo připevnili ve spěchu, bezmyšlenkovitě, bez balonků, bez fanfár. Takhle to být nemělo. Štěstí se překlopilo v děs a ona už zažívala jeho účinky.

Nemohla jsem tu krátkou vzdálenost ode dveří k pohotovosti dojít. Myslela jsem, že se bolestí pozvracím. Někdo mi našel vozík a můj muž mě dovezl do hlavní haly akutního příjmu. Očima jsem hledala mámu. Ale uprostřed všeho toho zmatku a hluku byla jedinou osobou, která přicházela v úvahu, nějaká stařena, které bylo alespoň 154 let, ležela tu s vytřeštěnýma očima a otevřenými ústy, obličej stejně šedivý jako vlasy. Rozhlédla jsem se a svírala miminko, protože to místo jako by křičelo „bacily!“, a můj muž mě tlačil na křesle směrem ke stařeně. „Proč mě sem vezeš?“ pomyslela jsem si a pak jsem zahlédla starce vedle ní. Byl to můj táta.

„Proč tady sedí s touhle stařenou?“ pomyslela jsem si a pak jsem si všimla, co drží. Byla to mámina ruka.

„Co dělá mámina ruka na té ženské?“ pomyslela jsem si a pak si uvědomila, kdo ta stařena je.

Jak se to mohlo stát? Měli jsme přece plán. Ten plán byl, že zítra odejdu z porodnice a budeme žít šťastně až do smrti. A místo toho tohle. Odstraňovala jsem jí zbytky zvratků z úst a přitom se snažila najít v jejích očích ženu, kterou jsem znala. Táta se zhroutil do sebe. Připomínal africkou zdechlinu, jenom kost a kůže. Moje hlava se ještě pořád pokoušela dát si dohromady, co se vlastně děje. Mrtvice? Jak by to bylo možné? Vždyť jsem s ní chvíli předtím mluvila! Dvakrát týdně chodí na vodní aerobik! Přede dvěma hodinami četla mým holčičkám pohádky, s dokonale nalíčenými rty. Jak by mohla být tímhle starým šedivým tvorem? Kde je moje máma? Kde je moje máma? Mluv se mnou, mami. Jenže její oči zůstaly němé, prvně v mém životě.

Ruby se dala do pláče a já si uvědomila, že potřebuje nakrmit. Ale jak bych mohla? Každý gram mojí energie, každá buňka mého těla se soustředila na mou mámu. Chtěla jsem, aby se probudila, skoncovala s tímhle nesmyslem, přetřela si ústa rtěnkou a vzala mě za ruku. Dáme si šálek Earl Greye a „něco dobrého na zub“. Namísto toho jsem držela já ji. Po chvíli mě ale sestra poslala do nějaké místnůstky, abych mohla Ruby nakrmit. Nebylo to tu pro ni bezpečné. Nebyla ještě očkovaná a tohle bylo semeniště všeho, co pětidenní miminko nesmí chytit.

A už to tu bylo. První hrozné rozhodování. Moje dítě, nebo moje matka? Zdráhavě jsem mámu opustila, abych nakrmila miminko. Vzala jsem Ruby do postranní místnosti a nakrmila ji, pak jsem se ale hned vrátila k mámě a Rubyino říhnutí nechala na manželovi. Pět dní, kdy jsem se od Ruby nehnula, bylo přerušeno a já

šla k osobě, která byla až do dneška vždycky po mém boku. Do nemocnice se tiše připlížil pocit viny, pevně mě objal a už mě nepustil. Musela jsem se postarat o svou starou mámu a musela jsem se postarat o svou novorozenou dceru. Surovost téhle volby mě najednou zatahala za kůži. V tu chvíli jsem ještě nevěděla, jak mi takové volby budou v následujících několika letech trvale rvát kůži z těla.

Slyšeli jsme ho ještě dřív, než jsme ho zahlédli. Mával a tloukl rukama. Zajeli s jeho postelí na oddělení urgentního příjmu do mezery hned vedle mámy. Byl z něj cítit hněv a také ta příšerná kombinace zkvašeného alkoholu a vyčpělého kouře z cigaret. Byl ztělesněním alkoholismu a sprostoty. Po doktorech, kteří se mu snažili pomoci, se oháněl pěstmi a po sestřičkách, které se ho pokoušely zklidnit, se oháněl jazykem. Byl pobodaný na hlavě a chtěl, aby to všichni věděli.

Držela jsem máminu hlavu a šeptala jí něco do ucha ve snaze přehlušit jeho hlas. Její ústa se otevřela a zavřela, žádný zvuk z nich ale nevyšel. Muž ze sebe chrlil ty nejsprostší nadávky a já propadala čím dál větší panice, že tohle bude to poslední, co moje máma kdy uslyší. On nepřestával ječet a já nepřestávala šeptat, až jsem jí v jednu chvíli oběma rukama zacpávala uši, vzlykala do její sotva se zdvihající hrudi a nasávala z její pokožky vůni stále vlahého parfému Beautiful od Estée Lauder. Byla to pro mě vůně lásky, do které jsem se vždycky choulila. A působila jako kryptonit.

Začalo to jako tiché mumlání. „Buďte prosím zticha. Buďte prosím zticha. Buďte prosím zticha.“ Můj hlas sílil. Otočila jsem se k jeho zástěně. „Prosím, moje maminka umírá. Buďte prosím zticha.“

Rozhlédla jsem se kolem sebe. Sterilní, uspěchané, zoufalé, příšerné oddělení akutního příjmu. Jak by váš život mohl skončit zrovna tady? Máma milovala moře, milovala výhled, hrozně ráda se procházela po pláži a sbírala mušle. Milovala hudbu. Takovým způsobem potřebuje zemřít. Ne v téhle místnosti. Ne za řevu a nadávek toho chlapa. Ne dneska. Prosím, ne dneska.

„Prosím. Mohl byste být prosím zticha, je tady moje maminka a vy musíte být zticha.“

On ale nepřestával, nepřestával, nepřestával a já cítila, jak ve mně stoupá napětí. Ječel dál, pořád hlasitěji, jeho hlas zesiloval a spolu s ním se v mém žaludku rozvířila pěst.

Jako kolovrátek řval a nadával, že ho bodli do hlavy.

Ztratila jsem nervy. Vyskočila jsem a vrhla se směrem k němu dřív, než mě kdo mohl zarazit.

„ZMLKNI UŽ, NEBO TĚ ZAPÍCHNU SAMA!“ vykřikla jsem.

Sneslo se na nás ticho jako bílá zástěna. Věděla jsem, že se na mě lidé dívají. Byla jsem ale zraněná žena s novorozeným dítětem, a tak neřekli nic a odvrátili se. Stáhla jsem se zpátky vedle mámy (alespoň tak, jak se člověk může stáhnout se zašitým břichem a hlavou, která se rozpadá na kousky). Můj muž přinesl Ruby, která už zase potřebovala nakrmit, a já si od něj vzala svůj milovaný raneček nového života a přidržela ho vedle milovaného ranečku odcházejícího života, doteky kůže tří generací, tři generace promíchaných genů, tři generace propojené láskou. A já byla v tom sendviči uprostřed.

Zanedlouho nám řekli, že mají pro mámu připravenou postel na oddělení mozkových příhod. Ještě dnes

vidím to panoptikum, byli jsme jako nějaká tragická karavana. Předě mnou vezli chodbou mou mámu na posteli, můj seschlý táta kráčel vedle ní, mě vezli na křesle za ní s pětidenním miminkem na klíně, které se s pláčem hlásilo o krmení. Dívala jsem se na mámu a dívala jsem se na svoje dítě.

Právě jsem se ocitla v dokonalé bouři potřeb.

A George Clooney nikde. Jenom neustálá nutnost volit, rozhodovat se a pečovat, která mi málem srazila vaz. Právě jsem vstoupila do svých sendvičových let.

Kapitola 2

DOZVUKY

Prvních čtyřiaadvacet hodin je kritických. Tak nám to řekli. Ale kritických pro koho? Mojí mámy se ten údaj netýkal. Ty hodiny byly kritické pro všechny, kdo ji milovali a kdo na ní záviseli. Jakmile ji tu noc umístili na pokoj, seděla jsem s ní ještě pár hodin do nového svítání, s Ruby pořád v autosedačce u svých nohou. Netroufala jsem si pohlédnout na další pacienty ležící na okolních postelích, co kdyby vstali a vydali se k nám s předpaženými rukama jako zombiové. Přesně tak totiž vypadali, jako zpola mrtví tvorové z béčkového hororu. Zatáhla jsem kolem mámy zástěnu pro případ, že by se probudila, uviděla je a myslela si, že už je po smrti.

V tichu pokoje jsem si ji prvně mohla v klidu prohlédnout. Jestli táta vypadal jako zdechlina z africké planiny, máma byla dlouhým, zpola utvořeným stínem vrženým vysokým planoucím sluncem. Bývala životní energií, a teď se držela jen taktak při životě. Já zřejmě vypadala jako zpola sežraná srna zasažená světlomety upřeného lvího pohledu. Útok ani útěk nepřicházely v úvahu. Zbýval jen úděs.

Můj bratr dorazil se zarudlýma očima z Edinburku, zešedlý šokem. Máminu ruku jsem přemístila z mojí

do jeho a šla se domů podívat na holčičky. Na chvíli mi vyrazil dech dojemný růžový nápis Vítejte doma visící nad hlavním vchodem. Zapomněla jsem, že ještě před několika hodinami se naše životy točily jen okolo pocitů štěstí. Teď byly plné děsu. Radost z toho, co mělo být, splynula s žalem z toho, co bylo. Jako ta uvítací výzdoba zmítaná větrem.

Holčičky, které ještě nic nevěděly, pištěly vzrušením, když jsme s manželem vešli a nesli Ruby, a já si při pohledu na ně musela připomenout, že se mám usmívat. Poskakovaly kolem své nové sestřičky, sahaly si na ni, jejich pištění připomínalo jiskřičky probleskující hustou mlhou. Stála jsem tam jako omámená, smyslu zbavená žalem a vyčerpáním. Přes zábradlí visela přehozená mámina pletená vesta. U dveří stály její boty. Už si je nikdy neobuje. Civěla jsem na ně, neschopná projít halou.

Se vzlykáním jsem jí balila tašku do nemocnice. Stát v „babiččině pokoji“, jak jsme láskyplně nazývali pokoj pro hosty, protože v něm moje máma byla tak často, bylo podobné, jako bych se ocitla ve sprše ostrých nožů. Na nočním stolku ležela její knížka, záložka naznačovala, že je se čtením teprve v polovině. Na posteli ne zcela vyluštěná křížovka v Irish Times a vedle novin její kabelka. Ve skříni její oblečení, ve vzduchu její vůně. Neměla jsem ponětí, co bych měla zabalit někomu, jehož život právě skončil, přitom je ale pořád naživu. Příhodila jsem její lak na nehty. Lak na nehty nikdy nesměl chybět. Šla jsem pro její kabelku, ale zarazila se. Nedokázala jsem se přimět podívat se dovnitř. Budou tam poznámky a nekonečné seznamy psané jejím úhledným rukopisem. Její rtěnka. Její

peněženka a fotky. Zнала jsem každou položku její kabelky stejně důvěrně, jako jsem znala obsah svojí vlastní kabelky. Neotevřela jsem ji. Stejně jí teď není k ničemu. Život se ovšem ten den, kdy mě zlomil, rozhodl dopřát mi malou přestávku.

Kdybych tehdy tu kabelku otevřela, vzala do ruky její zápisník a přečetla si, co o mně napsala, zřejmě bych se propadla do náruče zármutku, která by mě jistě umačkala k smrti. Trvalo ještě řadu dnů, než jsem sebrala odvalu její kabelku otevřít. Myslela jsem si, že budu prožívat bolest ze samotného pohledu na její věci. Věci, které ona už nikdy nebude používat. Něco mě ale přimělo počkat. Něco mě přimělo zatím nevidět, co napsala, protože navzdory tomu, že už máma nedokázala mluvit, promlouvala ke mně znovu, právě tehdy, kdy jsem to nejvíc potřebovala.

Sotva jsem vzala Ruby domů, osprchovala se a strávila trochu času s děvčaty, vrátila jsem se po obědě do nemocnice. Vzdálenost od vchodu na mámino oddělení pro mě byla ještě pořád příliš velká a musela jsem se tam nechat dostrkat na vozíku. Bylo to, jako když jde někdo s válečným zraněním navštívit smrtelnou oběť války.

Sestřičky jí zjevně omyly obličej a ústa a převlékly jí košilku, působila ale, jako kdyby z ní přitom smyly veškerou barvu. Ležela tam šedivá a nehybná. Uvězněná v tichém pekle. Paralyzovaná. Němá. S poškozeným mozkiem. Její oči se otevřely a uviděly mne. Křičely na mě, ať jí pomůžu. Vzala jsem ji za ruku a myslím, že to bylo spíš proto, že jsem se jí potřebovala přidržet jako

kotvy, protože instinkt mi říkal, ať před těma očima uteču. Oči, které mě vždycky držely, mě teď stěží poznávaly. Naštěstí se zase zavřely.

Když se později znovu otevřely, skoro jsem se bála podívat, tentokrát mě ale zaplavily tak intenzivní láskou, až mi připadalo, že se tou silou otřásla země. Můj svět už navždycky proměnili dva lidé, které jsem v tom světě milovala nejvíc, moje stará máma a moje právě narozená dcera. Obě se mi otevíraly jen svýma očima. Ani jedna nedokázala mluvit ani se hýbat bez mé pomoci. Už jsem cítila tíhu poznání, že budu muset někde najít sílu, abych se jim oběma dívala do očí, abych svoji dceru připravila na život a svou mámu do něj přivedla nazpátek.

Nevěděla jsem ale, jak ji mám oživit. Měla jsem hrůzu z toho, že odešla někam, odkud už ji nikdy zpátky nedostanu. Myslela jsem, že umře, dneska nebo zítra, a jak jsem tam tak vedle ní seděla v naprostém šoku, nedokázala jsem myslet na nic jiného než na tu rozečtenou knížku u její postele. Ještě neskončila. A já taky ne. Mozek mi horečně pracoval, zatímco všechno ostatní jako by se ve mně zastavilo. *Jak bych mohla žít ve světě, ve kterém ona už není? Nikdy jsem to nezažila. Nechci to zažívat ani teď. Nikdy to nechci zažít. Ne teď. Ne dneska. Ne letos. Ne v tomhle životě.* Sevřela jsem jí ruku a moje oči na ni křičely: „Ještě jsi neskončila, mami! Ani zdaleka ne.“

Co na tom, že už jí bylo sedmdesát, dneska je to přece nových padesát, nebo ne? Chodila dvakrát týdně na vodní aerobik. Každý den chodila na procházky. Denně vyluštila křížovku a vedla bohatší společenský život než já. Nikdy nevyšla z domu bez rtěnky. Nikdy nemíchala

černé a hnědé oblečení. Všechno ladilo a všechno bylo bez poskvrnky. Můj mozek mluvil dál.

Jsem mladá máma. Moc mladá na to, abych ztratila tu svou.

Kdo mi hned ráno zavolá, aby se mě zeptal, jakou jsem měla noc?

Komu budu já volat každé odpoledne, abych si poslechla, jaký měla den, a vyslechla si, jaká je venku zima, i když je 20 stupňů a prudké sluníčko?

Kdo mi zavolá každý večer, když děti jedí, se slovy: „Vím, že volám ve špatnou dobu, ale...“ a rozpovídá se?

Kdo po mně bude opravovat pletení?

Kdo se mnou bude nastavovat tvář slunci, sedět vedle mě venku na zahradě a poslouchat, jak si děvčata hrají?

Kdo mě vezme za ruku, až budu přecházet ulici?

Kdo mě bude hladit po tváři?

Kdo mi poví, že jsem nadaná a úžasná?

Kdo mi poví, že jsem rozmazlená a potřebuju dospět?

Komu zavolám, když si nebudu vědět rady s omáčkou?

Kdo se o mě postará, když budu nemocná?

S kým se budu dělit o svoje radosti a strasti?

S kým se budu dělit o každodenní chvílky nad šálkem Earl Greye a tabulkou čokolády a kdo mi poví (pokaždé) „tak co, nedáme si něco malého na zub?“

Najednou jsem se napřímila. Pořád ještě neumím správně narovnat nádobí do myčky! Než jsem odešla z domu, předpokládala jsem, že ho člověk prostě nastrká dovnitř a zavře dvířka. Jenže tak to zjevně není. Je na to „technika“. Tahle technika není nikde popsána a zjevně je to technika, o níž mi nikdo neřekl. Jenže jak jsem jí teď sevřela ruku, uvědomila jsem si, že to není pravda. Řekla mi to přece asi tak

milionkrát. To ona mi to pověděla. Jenže já měla po každé příliš práce, než abych ji poslouchala. Byla jsem příliš otrávená, než abych její techniku pozorovala. Vždycky jsem si myslela, že ve skutečnosti ovládám lepší techniku. Takovou, při níž o žádnou techniku nejde. *Takže ty, mami, ještě nemůžeš odejít! Ještě jsem se nenaučila „techniku“. Už navěky budu mít špatně srovanou myčku!*

A pozor, omáčky! Pořád neumím omáčky. A pletení! Umím plést rovně, ale ujímání je vždycky na tobě! A co sporák? Nikdy desku sporáku nečistím a ty to děláš po každé, kdykoli za mnou do Dublinu přijedeš, a teď už nikdy nesejdeš dolů a já nejsem připravená! Musíš mi to ukázat! Mám tři děti od nuly do pěti let! Potřebuju tě! Potřebují tě! Potřebují, abys ležela v posteli, když přijedeš na návštěvu, já pak uslyším cupitání jejich nožek okolo mých dveří do „babiččina pokoje“, a když později vejdu, budou se k tobě tulit pod peřinou stejně, jako jsem to dělávala já, a ty jim budeš číst nebo je hladit po tvářích. Ruby tě potřebuje, abys jí zpívala svoje písničky. Ještě jsi mě je všechny nenaučila. Žádné písničky neznám! Jenom Ach, ty jsi úžasná, a stejně i tu pořád zpívám falešně! Potřebuju víc písniček!

Potřebuju víc času. Říkali, že příštích čtyřiaadvacet hodin bude kritických. Oni ale ničemu nerozumí. Kritických bude příštích čtyřiaadvacet let. Potřebuju svou mámu, aby mi pomáhala být matkou.

Ten šok se nedá srovnat s ničím, co jsem kdy cítila. Tu noc jsem uložila děti a pevně je objala, neschopná skrýt strach a slzy v očích.

„Je babička hodně nemocná?“ zeptala se Daisy s vážnou tváří, znejistělá tím, že mě vidí takhle naměkko.